

“Terapatik Rekreasyon” Çalışmalarının Görsel Haritalama Tekniği ile Bibliyometrik Analizi

Sevim KÜL AVAN

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi

<https://orcid.org/0000-0003-3103-381X>

Sinem PARLAKYILDIZ

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi

<https://orcid.org/0000-0002-3961-8153>

Özet

Bilimsel araştırmalar, herhangi bir konu üzerinde yapıldığında, o konuyla ilgili bilgi birikiminin artmasına katkı sağlar. Terapatik rekreasyon, özel gereksinimleri olan bireylerin sağlık ve fonksiyonel durumunu iyileştirmeyi, yaşam kalitelerini artırmayı ve yaşama uyum sağlamayı amaçlayan faaliyetlerden oluşmaktadır. Çalışma, terapatik rekreasyon alanında yapılan bilimsel çalışmaların genel yapısını ve gelişimini belirlemek için bibliyometrik yöntemler kullanarak yapılmıştır. Bu çalışmanın amacı, "terapatik rekreasyon" konusunda literatürün evrelerini ve genel yapısını detaylı olarak incelemek, ana temaları tanımlamak ve bu alanda gelecekte yapılacak araştırmalara katkı sağlamaktır. Çalışma kapsamında Scopus veri tabanı kullanılarak 1257 araştırma incelenmiştir. Terapatik rekreasyonla ilgili çalışmaların türleri, yazarlar, yıllar, ülkeler, diller, kurumlar, konu alanları, dergiler ve anahtar kelimeler değerlendirilmiştir. Veriler, VOSviewer yazılımı kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışma içerisinde 1933 yılından 2023 yılı 31 Mayıs tarihine kadar olan dönemdeki terapatik rekreasyon çalışmalarının gelişimi incelenmiştir. Bulgular, en fazla çalışmanın makale türünde olduğunu, en fazla çalışma yapan yazarın "Lorna Moxham" olduğunu ortaya koymuştur. Terapatik rekreasyon çalışmalarının en yoğun olduğu yılın 2020 olduğu, en fazla çalışmanın Amerika Birleşik Devletleri'nde yapıldığı saptanmıştır. Çalışmaların çoğunlukla İngilizce dilinde olduğu ve en fazla çalışma yapan kurumun "Wollongong Üniversitesi" olduğu gözlemlenmiştir. En sık kullanılan anahtar kelimenin "therapeutic recreation", en çok yayın yapan derginin ise "Therapeutic Recreational Journal" olduğu belirlenmiştir. Sonuç olarak, bu çalışma terapatik rekreasyon alanında yapılan bilimsel araştırmaların genel bir değerlendirmesini sunmuş ve bu alandaki eğilimleri ve gelişmeleri ortaya koymuştur. Terapatik rekreasyonun multidisipliner bir konu olduğu, farklı ülkelerde ve üniversitelerde araştırıldığı, çalışmaların arttığı ve düzenli olarak incelendiği görülmüştür. Çalışmanın bu alanda gelecekte yapılacak araştırmalara yön vermek ve literatüre katkı sağlamak için önemli bir kaynak olabileceği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Bibliyometrik analiz, rekreasyon, terapatik rekreasyon

Bibliometric Analysis of “Therapeutic Recreation” Studies with Visual Mapping Technique

Abstract

The advancement of scientific research contributes to the accumulation of knowledge on any subject it addresses. Therapeutic recreation comprises activities aimed at improving the health and functional status of individuals with special needs, enhancing their quality of life, and facilitating adaptation to life. This study was conducted using bibliometric methods to determine the general structure and development of scientific research in the field of therapeutic recreation. The objective was to comprehensively examine the stages and overall structure of the literature on "therapeutic recreation," identify key themes, and contribute to future research in this area. Within the scope of this study, 1257 research articles were examined using the Scopus database. The types of studies, authors, years, countries, languages, institutions, subject areas, journals, and keywords related to therapeutic recreation were evaluated. The data were analyzed using VOSviewer software. The study examined the development of therapeutic recreation research from 1933 to May 31, 2023. The findings revealed that the majority of studies were in the form of articles, with “Lorna Moxham” identified as the most prolific author. The year 2020 was found to be the peak period for therapeutic recreation research, with the United States being the country with the highest number of studies. It was observed that the studies were predominantly in the English language, and the institution with the highest number of studies was the “University of Wollongong”. The most commonly used keyword was "therapeutic recreation," and the journal with the highest number of publications was identified as the "Therapeutic Recreational Journal". In conclusion, this study provided a comprehensive evaluation of scientific research in the field of therapeutic recreation, highlighting trends and developments. It demonstrated that therapeutic recreation is a multidisciplinary subject studied in various countries and universities, with an increasing number of studies being conducted and regularly reviewed. The study could serve as an important resource for guiding future research in this area and contributing to the literature.

Keywords: Bibliometric analysis, recreation, therapeutic recreation

SUMMARY

Introduction and Aim

Bibliometric studies serve as a method for evaluating scientific publications (Al, 2012). Coined by Alan Pritchard in 1969, the term quickly gained universal acceptance among researchers and librarians (Wittig, 1978). Pritchard (1969) defined bibliometrics as the application of statistical and mathematical methods to books and communication media. In such studies, scientific publications are examined to assess the development status and contributions to the literature in the field (Temizkan et al., 2015). Therapeutic recreation refers to activities aimed at improving the health and functional status of individuals with special needs and enhancing their quality of life (Carter et al., 2003). The American Therapeutic Recreation Association defines therapeutic recreation as a type of therapy that utilizes various recreational activities to overcome disability (Shank & Coyle, 2002). Therapeutic recreation programs are specialized recreational interventions designed for specific purposes, characterized by a systematic philosophy, method, and process. These programs support individuals' physical, emotional, and social healing (Johnson, 1999).

The rapid development of the recreation sector and the increasing recognition of its positive effects on individuals have led to the utilization of therapeutic recreation studies across different disciplines (Kim et al., 2020; Stephen, 2021). No bibliometric analysis studies regarding therapeutic recreation have been found in national and international literature. This study aims to shed light on the current state of therapeutic recreation and guide future research endeavors.

Material & Method

Bibliometrics is a quantitative research method used to determine statistical results of published works such as books, journals, conference papers, theses, etc. (Diodato, 2012). Bibliometric analysis, employed to obtain and interpret data, primarily relies on the content and citation status of studies (Wallin, 2005). Methodologies in bibliometrics are regarded as significant components of assessment processes utilized in applied and scientific fields (Ellegaard & Wallin, 2015). Bibliometric studies are considered important for analyzing the current state of various disciplines and providing comprehensive information about them (Polat et al., 2013). Bibliographic databases are commonly used to gather information for bibliometric studies. This study focuses on scientific works related to "therapeutic recreation" published in the online database "Scopus" due to its extensive coverage of relevant literature. The study covers works published until May 31, 2023. A total of 1257 studies were identified through a search using the term "therapeutic recreation" in the title field. Parameters such as publication type, authors, publication year, countries, publication language, subject areas, keywords, and citations were examined, and the data were recorded using MS Excel. For the analysis, the VOSviewer program was utilized. VOSviewer is a software designed for analyzing and visualizing bibliometric networks, allowing the creation of visual maps based on data obtained from bibliographic databases such as Dimension, Lens, Scopus, and Web of Science (Van Eck & Waltman, 2021). The findings were presented in visual map format using visualization applications provided by the software.

Result and Discussion

Bibliometric analysis studies have become increasingly important in the advancement and diversification of academic research in various fields. In this study, the visual mapping method within the scope of bibliometric analysis, widely utilized not only in recreation but also in different domains, was employed to elucidate the development of publications related to therapeutic recreation. The bibliometric analysis revealed that all international scholarly works on therapeutic recreation were accessed. Research conducted to analyze studies on therapeutic recreation in the international literature showed that publications on the subject occurred between 1933 and 2021. According to the results, the highest number of publications in the field of therapeutic recreation was recorded in 2020 with 67

publications. It was found that researchers affiliated with the University of Wollongong in Australia were the most prolific authors. The study found 160 authors researching therapeutic recreation. Moxham, L. had the most publications, totaling 18. The United States led in publications, with a total of 467. The distribution of studies on therapeutic recreation according to subject areas revealed that the majority were conducted in the medical field. This is likely due to the word "therapy" also connoting health, leading to its predominant use in the medical field. The analysis results indicated that the University of Wollongong was the institution with the highest number of publications, with 19 publications, and the most prolific authors were affiliated with this university. The United States was identified as the country with the highest number of publications on therapeutic recreation, and the majority of publications were in English. The prevalence of publications in English is likely attributed to their international nature. The most frequently used keyword in the published studies was found to be "therapeutic recreation." This result may be attributed to the similarity between the searched keyword and the actual subject of the study. It is believed that researchers interested in therapeutic recreation can benefit from examining research findings, accessing information, collaborating with other authors, and designing methodologies. This study is deemed important not only for guiding future research on the subject but also for improving the quality of publications. Additionally, it is believed that identifying and investigating the content of therapeutic recreation studies can contribute to the literature through a qualitative approach.

1. GİRİŞ

Bir konu hakkında yapılan bilimsel çalışmaların incelenmesi bibliyometrik çalışma adı altında değerlendirilmektedir. Son yıllarda bibliyometrik çalışmaların bilimsel çalışmalar içerisinde pek çok farklı alanda uygulandığı belirlenmiştir. Bibliyometri terimi ilk kez Alan Pritchard tarafından 1969 yılında ortaya atılmış ve on yıl gibi bir süre içerisinde araştırmacılar ve kütüphaneciler tarafından evrensel bir kavram olarak kullanılmaya başlanmıştır (Wittig, 1978).

Pritchard (1969: 348) bibliyometriyi, istatistiksel ve matematiksel yöntemlerin kitap ve iletişim ortamına aktarılması olarak tanımlamıştır. Bibliyometrik çalışmalar, bilim alanıyla ilgili olan makaleler, kitaplar, bilimsel konferanslarda sunulan tebliğler ve benzeri akademik yayınları inceleyerek konuyla ilgili analizler yapmaktadır. Bilimsel bir alanın mevcut gelişim durumu ve literatür katkısını incelemek amacıyla yapılan nitel bir araştırma olarak değerlendirilmektedir (Al, 2012). Bibliyometrik çalışmalarla ilgili, önceden belirlenmiş bilimsel parametreler çerçevesinde alanda yayımlanmış olan çalışmaların incelendiği, çözümlendiği ve konu hakkında bilimsel verilerin ortaya koyulduğu belirtilmektedir (Temizkan ve ark., 2015). Campbell'in 1896 yılında hazırladığı "*Theory of the National and International Bibliography*" isimli çalışmasının içerik bakımından hazırlanan ilk bibliyometri çalışması olduğu bilinmektedir (Sengupta,1992).

Her alanda olduğu gibi rekreasyon alanında da nitel analiz tekniklerinin kullanıldığı, bibliyometrik analiz yöntemleri kullanımının son yıllarda arttığı görülmektedir. Terapatik rekreasyon, dünyada hızla artış gösteren bir rekreasyon çeşidi olarak değerlendirilmektedir. Yapılan bu bibliyometrik çalışmada, dünyada yapılan terapatik rekreasyon literatürünün evreleri ve genel yapısının ayrıntılı şekilde incelenmesi amaçlanmıştır. Terapatik rekreasyon konusu ile ilgili geçmişten günümüze kadar yapılan çalışmaların incelenmesi, bu alanda yapılacak olan çalışmalara ışık tutarak bu alana yönelik çalışma konuları hakkında bilgiyi artıracak ve yapılması planlanan çalışmalara yön verecektir. Bu doğrultuda çalışmanın rekreasyon alanı kapsamında gerçekleştirilecek çalışmalar için araştırmacılara kapsamlı bir bakış açısı sunarak literatürün gelişimine katkı sağlaması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

1.1. Terapatik Rekreasyon

Terapi kelimesi İngilizcede "*therapy*", Fransızca'da "*thérapie*", Almanca'da ise "*therapie*" şeklinde yazılan evrensel bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Türk dilinde "terapi" sözcüğü; tedavi anlamına gelmektedir (Türk Dil Kurumu, 2023). "Terapatik rekreasyon" terimi, Vietnam Savaşı'ndan sonra, 1970'lerde savaş gazilerinin normal yaşama uyum sağlamalarını desteklemek amacıyla yapılan faaliyetler için öne sürülen bir kavram olarak İngilizce'de "therapeutic recreation" olarak ifade edilmektedir (Çetinkaya, 2011). Terapatik rekreasyon; özel gereksinimleri olan bireylerin yardım amaçlı tedavi ve deneyim içeren faaliyetlerle kişilerin sağlık ve fonksiyonel durumunu iyileştirmek, yaşam kalitelerini artırmak maksadıyla yapılan faaliyetler olarak belirtilmektedir (Carter ve ark., 2003: 24).

Amerikan Terapatik Rekreasyon Birliği terapatik rekreasyonu; travma ya da herhangi bir hastalık sonrasında oluşan engellilik durumunun kişilerin fiziksel, bilişsel, duygusal ve sosyal görevlerini yapabilmelerini sağlamak, günlük yaşam becerilerini artırmak, toplumsal yaşama uyum sağlamasına yardımcı olmak amacıyla bir takım farklı rekreasyon faaliyetleri kullanılarak oluşturulan terapi türü olduğunu savunmaktadır (Shank ve Coyle, 2002). Terapatik rekreasyon, bireylerin fiziksel, duygusal ve sosyal davranışlarını istenen yönde değiştirmek amacıyla çeşitli rekreasyonel etkinliklerin kullanılmasını içermektedir (Austin, 2004). Bu etkinlikler arasında fiziksel aktiviteler, müzik, dans, sanat ve el sanatları, sosyal etkinlikler ve doğa ile dış mekan etkinlikleri bulunmaktadır. Terapatik rekreasyon programları, belirli bir amaca yönelik olarak tasarlanan ve sistematik bir felsefeye, yönetime ve sürece sahip olan özel rekreasyon uygulamalarıdır, bu nedenle sıradan serbest zaman etkinliklerinden farklıdır. Kısaca terapatik rekreasyonun, kişilerin sadece fiziksel anlamda hastalığını tedavi etmek amacıyla değil aynı zamanda sosyal ve psikolojik açıdan da iyileşmesi ve olumlu davranışlar göstermesi amacıyla uygulandığı söylenebilir. Bu uygulamaların bireylerin her açıdan iyileşmelerine ve toparlanmalarına fayda sağlayıp gelişmelerine katkı sağladığı belirtilmektedir (Bunt ve ark., 2008). Bu açıdan terapatik uygulamaların bireylerin yaşamlarını anlamlı kılan ve yaşam içerisindeki amaçları konusunda farkındalık sağlayarak refahlarını sürdürmeleri açısından olumlu yönde etkili olduğu belirtilmektedir (Johnson, 1999).

Terapatik rekreasyon kapsamında gerçekleştirilen faaliyetler uzmanlar tarafından ve terapatik hizmet alanı içerisinde gerçekleştirilmektedir. Bireyleri sağlık açısından destekleyerek sosyal, fiziksel ve psikolojik yönden gelişmelerine katkıda bulunmanın yanı sıra, rekreasyonel uygulamalar bireylerin yeni beceriler kazanmalarını ve mevcut ilgi ve yeteneklerini geliştirmelerini sağlayarak toplumda yer edinmelerine yardımcı olmaktadır (Johnson, 1999). Ayrıca, yaşamda denge sağlamak açısından da önemli olarak görülmektedir (Austin ve Crawford, 2001:9). Terapatik rekreasyon konusunda yapılan çalışmalar, terapatik rekreasyonun insan sağlığı ve yaşamı için ne kadar önemli olduğunu ve yeni araştırmalar için farklı bakış açıları kazandırmayı temel almaktadır. Günümüzde rekreasyon sektörünün hızla gelişmesi ve rekreasyonun bireyler üzerindeki olumlu etkilerinin görülmesi, terapatik rekreasyon çalışmalarının farklı disiplinler tarafından kullanılmasına yönlendirmiştir (Kim ve ark., 2020; Stephen, 2021).

Terapatik rekreasyon ile ilgili ulusal ve uluslararası alanyazında herhangi bir bibliyometrik analiz çalışmasına rastlanmamıştır. Bu bağlamda, çalışmanın terapatik rekreasyon konusundaki mevcut araştırmaların durumunu sunarak, gelecekte yapılacak çalışmalara yol gösterebileceği düşünülmektedir.

2. MATERYAL & METOT

Bibliyometri, basılı ya da elektronik ortamda yayınlanmış kitap, dergi, bildiri, tez vb. çalışmaların istatistiksel sonuçlarını belirlemek için kullanılan nicel bir araştırma türüdür (Diodato, 2012). Veri elde

etmek ve elde edilen verileri yorumlayabilmek amacıyla kullanılan bibliyometrik analiz, daha çok çalışmaların içeriğine ve atıf durumlarına dayalı olarak gerçekleştirilen bir yöntemdir (Wallin 2005).

Bibliyometrik metodolojiler genellikle uygulamalı ve bilimsel alanların kullandığı çalışma değerlendirme süreçlerinin önemli bir bölümü olarak değerlendirilmektedir (Ellegaard & Wallin, 2015). Bibliyometrik araştırmalar, farklı disiplinler hakkında bilgilerin mevcut durum analizlerinin ortaya koyulması ve bunun yanında disipline ait kapsamlı bilgi sunulması açısından önemli görülmektedir (Polat ve ark.,2013).

Bibliyometrik çalışmalar için konu hakkında bilgi edinmek amacıyla kullanılan bibliyografik veri tabanlarından yararlanılmaktadır. Çalışma evreni uluslararası boyutta yer alan "Scopus" çevrim içi veri tabanlarında yayınlanan "terapatik rekreasyon" alanında yapılan bilimsel çalışmaları kapsamaktadır. "Scopus" veri tabanının seçilme nedeni konu ile ilgili yapılmış çalışma sayısının fazla olmasıdır. Çalışma 1933 yılı ile 2023 yılı Mayıs ayı sonuna kadar yapılan çalışmaları kapsamaktadır. Çalışmalar veri tabanı içerisinde başlık alanına "therapeutic recreation" yazılarak oluşturulan tarama sonucunda ortaya çıkan 1257 çalışmadan oluşmaktadır. Bu çalışmalar "yayın türü, yazarlar, yayın yılı, ülkeler, yayın dili, konu alanları, anahtar kelimeler, atıflar" parametreleri altında incelenmiştir. Veriler MS Excel programı kullanılarak kayıt altına alınmıştır.

Çalışma kapsamında;

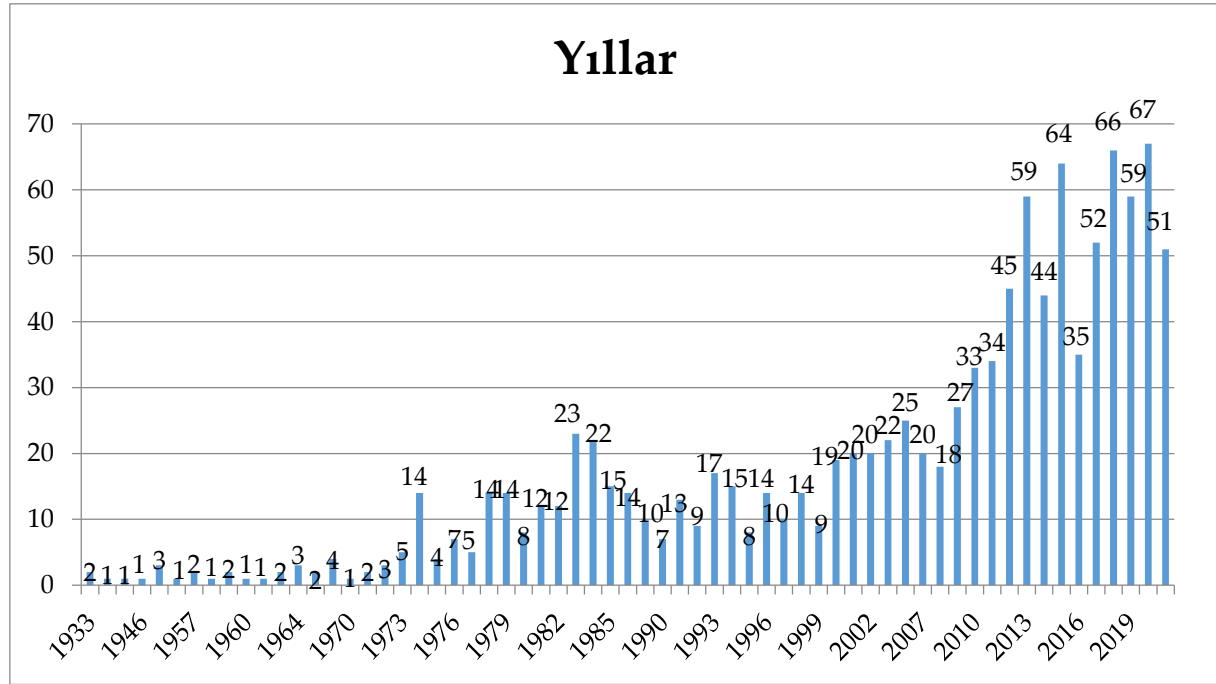
1. Terapatik rekreasyon üzerine yapılmış çalışmaların yayın türü nedir?
2. Terapatik rekreasyon üzerine yapılmış çalışmaları yapan yazarlar kimlerdir?
3. Terapatik rekreasyon üzerine yapılmış çalışmalar hangi tarihlerde yapılmıştır?
4. Terapatik rekreasyon üzerine yapılmış çalışmalar hangi ülkelerde yapılmıştır?
5. Terapatik rekreasyon üzerine yapılmış çalışmaların yayın dili nedir?
6. Terapatik rekreasyon üzerine yapılmış çalışmaların konu alanları nedir?
7. Terapatik rekreasyon üzerine yapılmış makalelerin dergi dağılımları nasıldır?
8. Terapatik rekreasyon üzerine yapılmış çalışmalarda kullanılan anahtar kelimeler nelerdir? sorularına cevap aranmıştır.

Çalışmanın analizleri için VOSviewer programı kullanılmıştır. VOSviewer esasen bibliyometrik ağları incelemek ve çözümlenmek üzere planlanmış ve bu ağ datalarına yönelik haritalar hazırlayarak görselleştirmek için hazırlanmış bir ağ haritalama yazılımı olarak değerlendirilmektedir. Bibliyometrik harita oluşturmak için ise Dimension, Lens, Scopus, Web of Science vb. veri tabanlarından elde edilen veriler kullanılmaktadır (Van Eck ve Waltman,2021). Bulgular yazılım yardımıyla görselleştirme uygulamaları kullanılarak görsel harita şeklinde belirtmeye çalışılmıştır.

3. BULGULAR

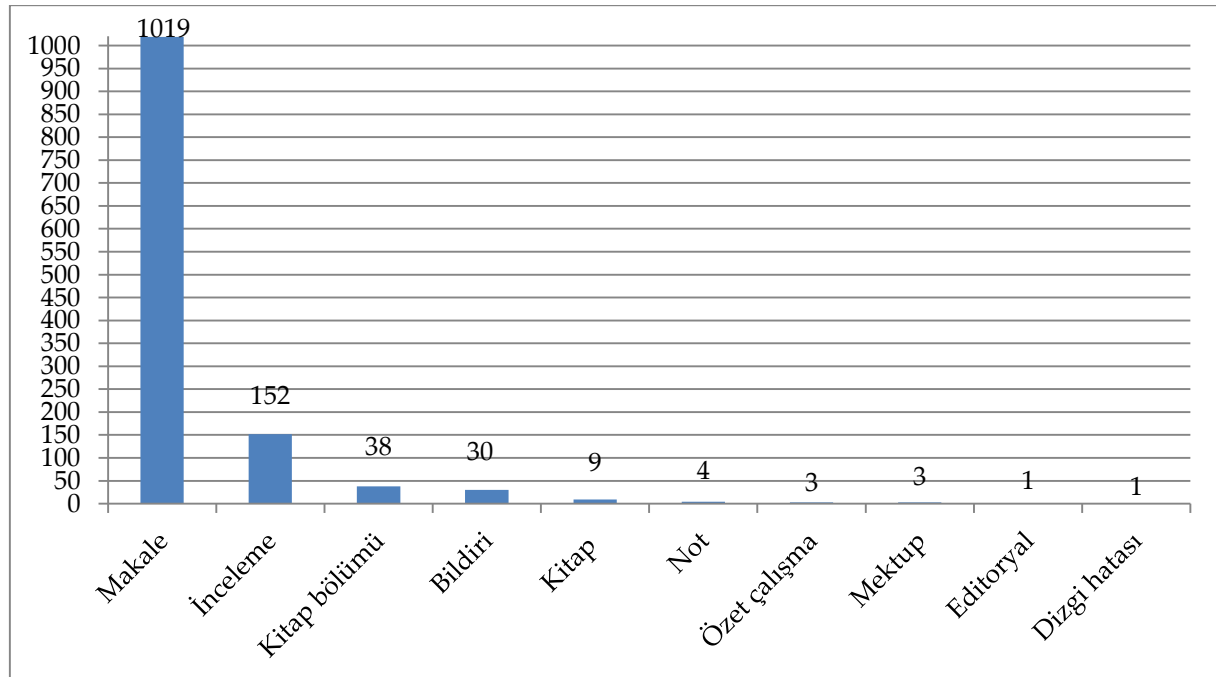
Çalışmanın bu bölümünde 31 Mayıs 2023 tarihine kadar yapılmış uluslararası yazınında terapatik rekreasyon konulu 1257 çalışmaya ilişkin veriler tablolar ve görseller sunularak yorumlanmıştır.

Terapatik rekreasyon literatüründe yapılan yayınların yapıldığı yıllara göre dağılımı Grafik 1.'de görülmektedir.

Grafik 1. Terapatik rekreasyon ile ilgili çalışmaların yıllara göre dağılımı (*Scopus veritabanından alınmıştır*)

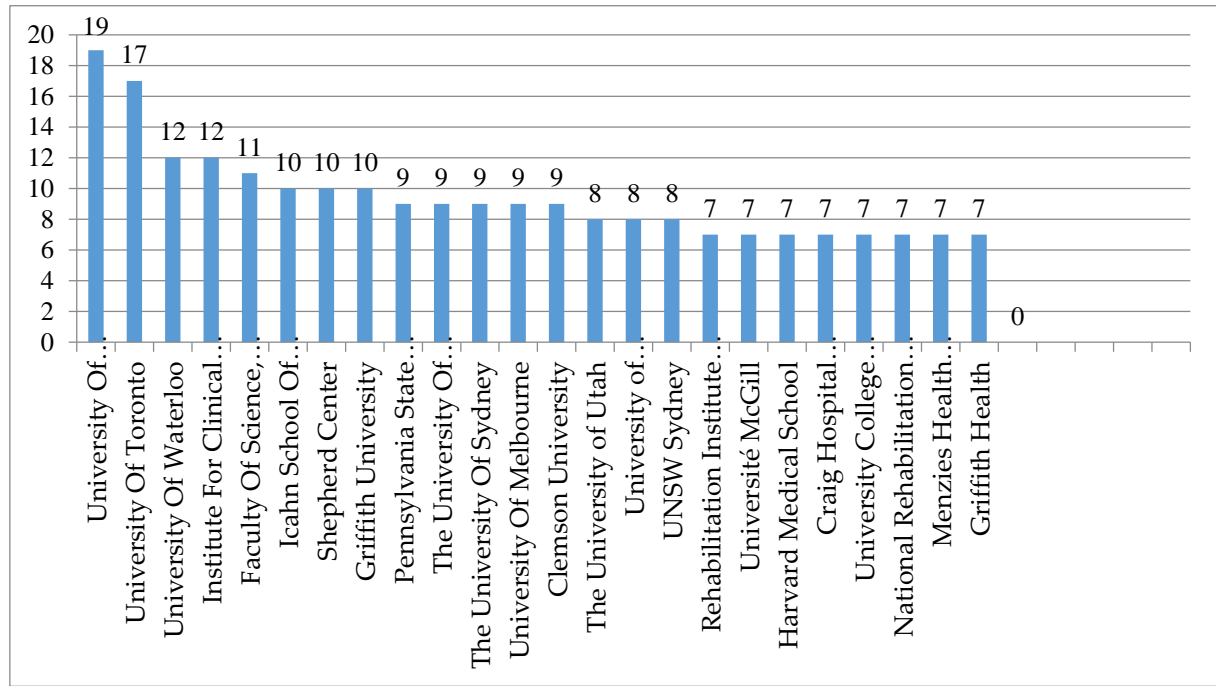
Grafik 1.'de yayın yıllarına göre yayın sayıları yer almaktadır. Uluslararası alanda, terapatik rekreasyon konusunda yapılan ilk çalışmanın 1933 yılında gerçekleştirildiği görülmektedir. Konu ile ilgili en fazla yayının sırasıyla 2020'de 67, 2018'de 66, 2013 ve 2001'de 59, 2017'de ise 52 yayınla gerçekleştiği belirlenmiştir. Tabloda 2000 yılından itibaren konu ile ilgili çalışma sayılarının arttığı görülmektedir. Terapatik rekreasyon konusunda yapılan yayınların türüne göre gösterimi Grafik 2.'de sunulmuştur.

Grafik 2. Terapatik rekreasyon ile ilgili çalışmaların yayın türüne göre dağılımı (*Scopus veri tabanından alınmıştır*)

Grafik 2.'de terapötik rekreasyon ile ilgili yapılan yayınların yayın türü sıralaması görülmektedir. En çok yayının makale (1019) türünde olduğu belirlenmiştir. Makaleyi takiben sırasıyla inceleme (152), kitap bölümü (38), bildiri (30) ve kitap (9) olduğu görülmektedir.

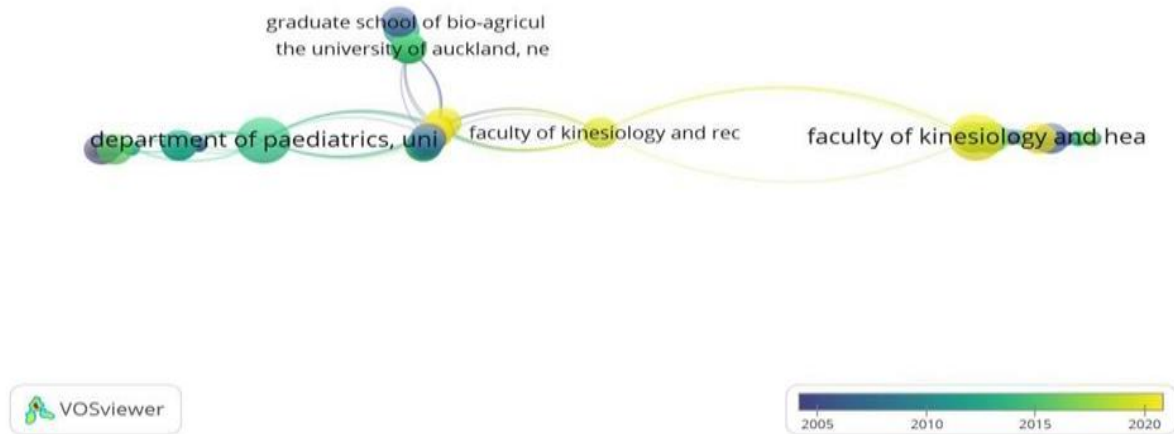
Terapötik rekreasyon konusunda yapılan yayınların yayımlandıkları kurumlara göre gösterimi Grafik 3.'de sunulmuştur.

Grafik 3. Terapötik rekreasyon ile ilgili çalışmaların en fazla yayımlandıkları kurumlara göre dağılımı (Scopus veri tabanından alınmıştır)

Grafik 3.'de görüldüğü üzere Avustralya'da yer alan Wollongong Üniversitesi toplam 19 yayın ile terapötik rekreasyon konusu ile ilgili en çok yayın yapan üniversite konumunda yer almaktadır. Diğer kurumlara bakıldığında ise Toronto Üniversitesi (17), Waterloo Üniversitesi (12), Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunan Klinik Sonuç Araştırması Enstitüsü (12) ve Avustralya'da yer alan Fen, Tıp ve Sağlık Fakültesi (11) konu ile ilgili çalışma yapan kurumlarda ilk sıralarda yer almaktadır.

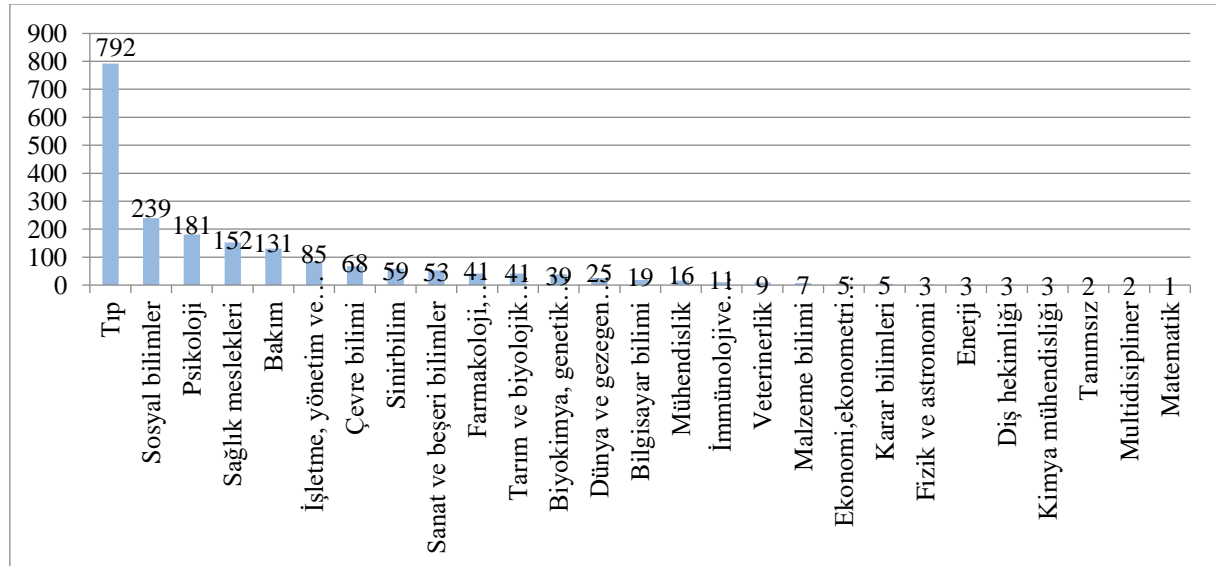
Çalışma konusunda yapılan bilimsel yayınların yayımlandıkları kurumlara ilişkin dağılımları verilerin görselleştirilmesi tekniği kullanılarak sunulmuştur.

Şekil 1. Terapatik rekreasyon ile ilgili çalışmaların yayımlandıkları kurumlara göre dağılımının bibliyometrik ağ analizi (VOSviewer programından alınmıştır)

Terapatik rekreasyon konusunda yayınlanan çalışmaların yayımlandıkları kurumların 223 adet olduğu, bu kurum içerisinde 15 küme ve 939 bağlantı bulunduğu belirlenmiştir. Şekil 1.'de kurumlar arası işbirliğini gösteren bibliyometrik ağ analizi görülmektedir. Dairenin büyüklüğü en fazla yayın yapan kurumu, aynı daire renkleri ortak çalışmalar yapıldığını, daire arası çizgiler ise kurumlar arası işbirliklerini belirtmektedir.

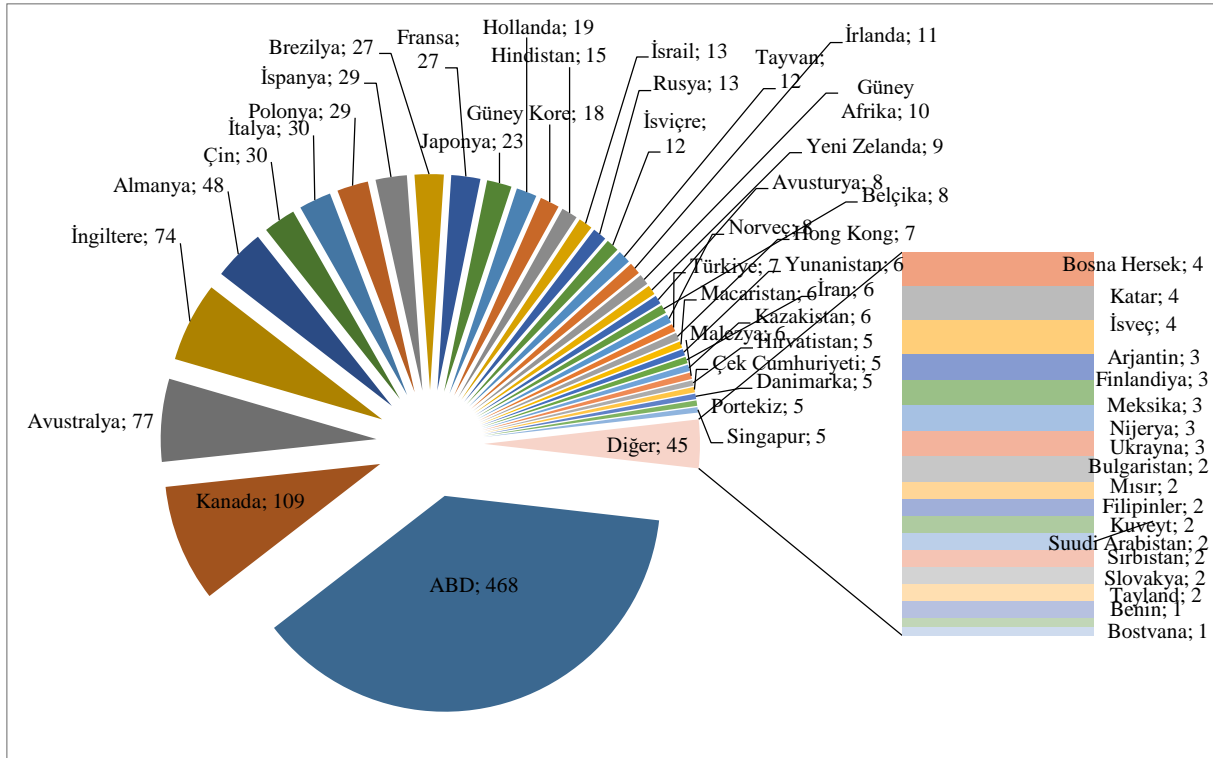
Terapatik rekreasyon çalışmalarının konu alanlarına göre dağılımı Grafik 4.'te verilmiştir.

Grafik 4. Terapatik rekreasyon ile ilgili çalışmaların konu alanlarına göre dağılımı (Scopus veri tabanından alınmıştır)

Grafik 4'de terapatik rekreasyon ile ilgili yapılan çalışmaların en fazla tıp (792) alanında olduğu, sosyal bilimler (239), psikoloji (181), sağlık meslekleri (152) ve bakım (131) alanlarının onu takip ettiği görülmektedir.

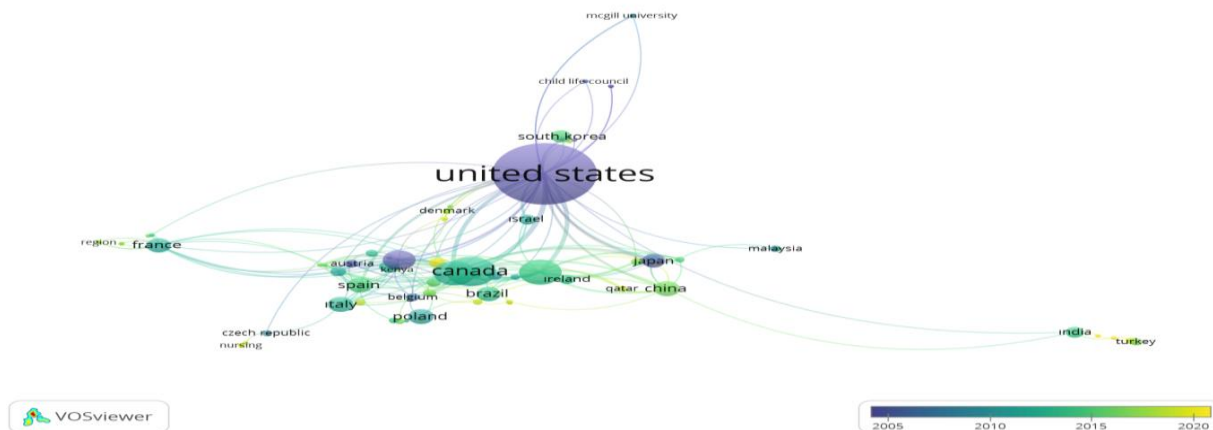
Şekil 2'de terapatik rekreasyon çalışmalarının ülkelere göre dağılımları görülmektedir.

Şekil 2. Terapatik rekreasyon ile ilgili çalışmaların yayımlandıkları ülkelere göre dağılımı (Scopus veritabanından alınmıştır)

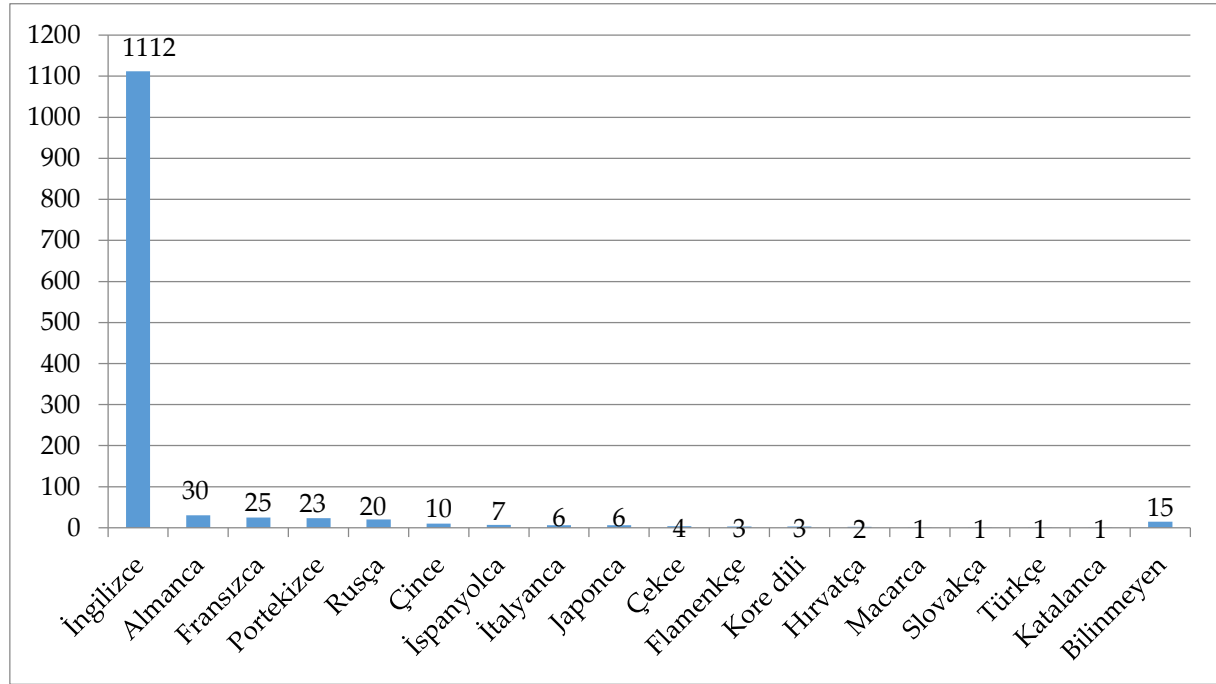
Şekil 2.'de terapatik rekreasyon ile ilgili yayın yapan ilk beş ülkenin sırasıyla ABD(468), Kanada(109), Avustralya(77), İngiltere(74) ve Almanya (48) olduğu görülmektedir. Ayrıca Türkiye'de alan konusuyla ilgili 7 yayın yapıldığı ve terapatik rekreasyon konusu ile ilgili çalışma yapan 26. ülke olarak alanda yeteri kadar etkin olmadığı görülmektedir.

Şekil 3.'de terapatik rekreasyon alanında yapılan çalışmaların ülkelere göre dağılımlarının değerlendirilebilmesi için verilerin görselleştirilmesi tekniği kullanılmıştır.

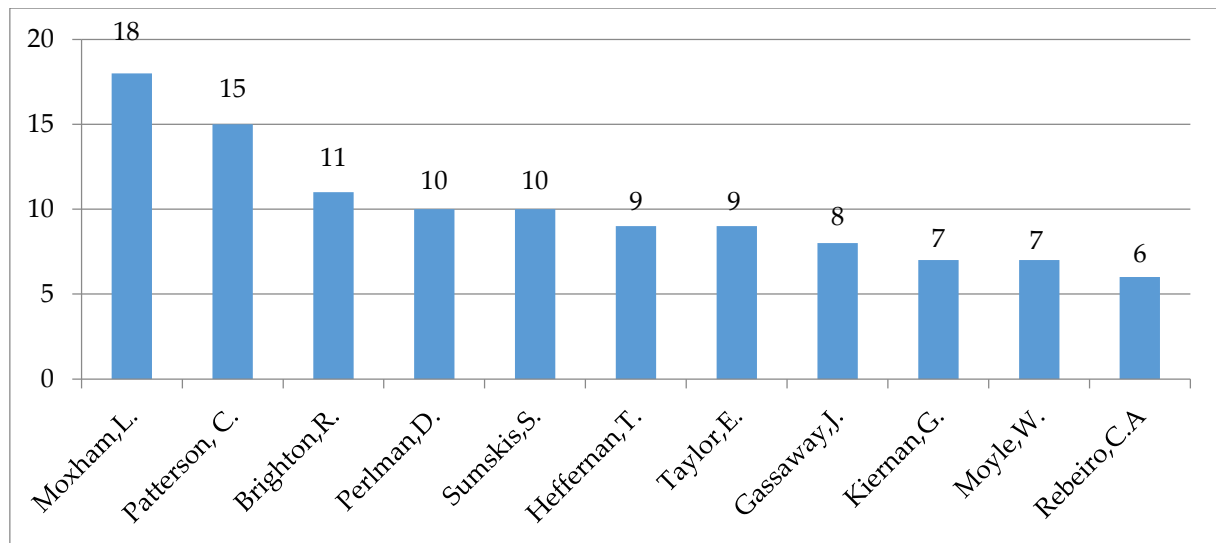
Şekil 3. Terapatik rekreasyon ile ilgili çalışmaların yayımlandıkları ülkelere göre dağılımının bibliyometrik ağ analizi (Vosviewer programından alınmıştır)

Şekil 3’de terapötik rekreasyon konusu ile ilgili çalışmalar yayımlandıkları ülkelere göre dağılımlarının görsel ağ analizi görülmektedir. Konu ile ilişkili toplam 55 ülke yayın yapmıştır. Şekildeki daire büyüklüğü ülkelerin yayın sayılarının fazlalığını, aynı renk daireler ülkelerde yapılan çalışma atıf durumlarını, daire arası çizgiler ise ülkeler arası ortak yayın bağlantılarını ifade etmektedir.

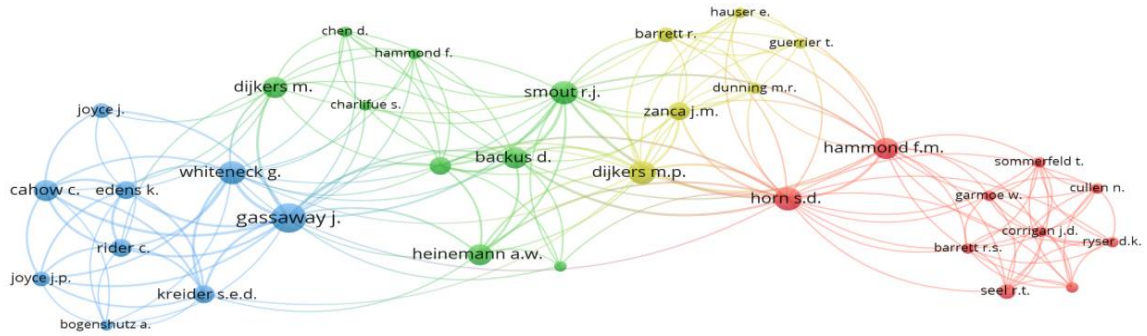
Grafik 5. Terapötik rekreasyon ile ilgili yapılan çalışmalarda kullanılan dillere göre dağılımı (*Scopus veritabanından alınmıştır*)

Çalışma kapsamında incelenen 1260 yayının en fazla 1112 tanesinin İngilizce, 30 tanesinin Almanca, 25 tanesinin Fransızca, 23 tanesinin Portekizce ve 20 tanesinin Rusça olduğu bulgusuna ulaşılmış ve bunların dağılımı Grafik 5.’de gösterilmiştir.

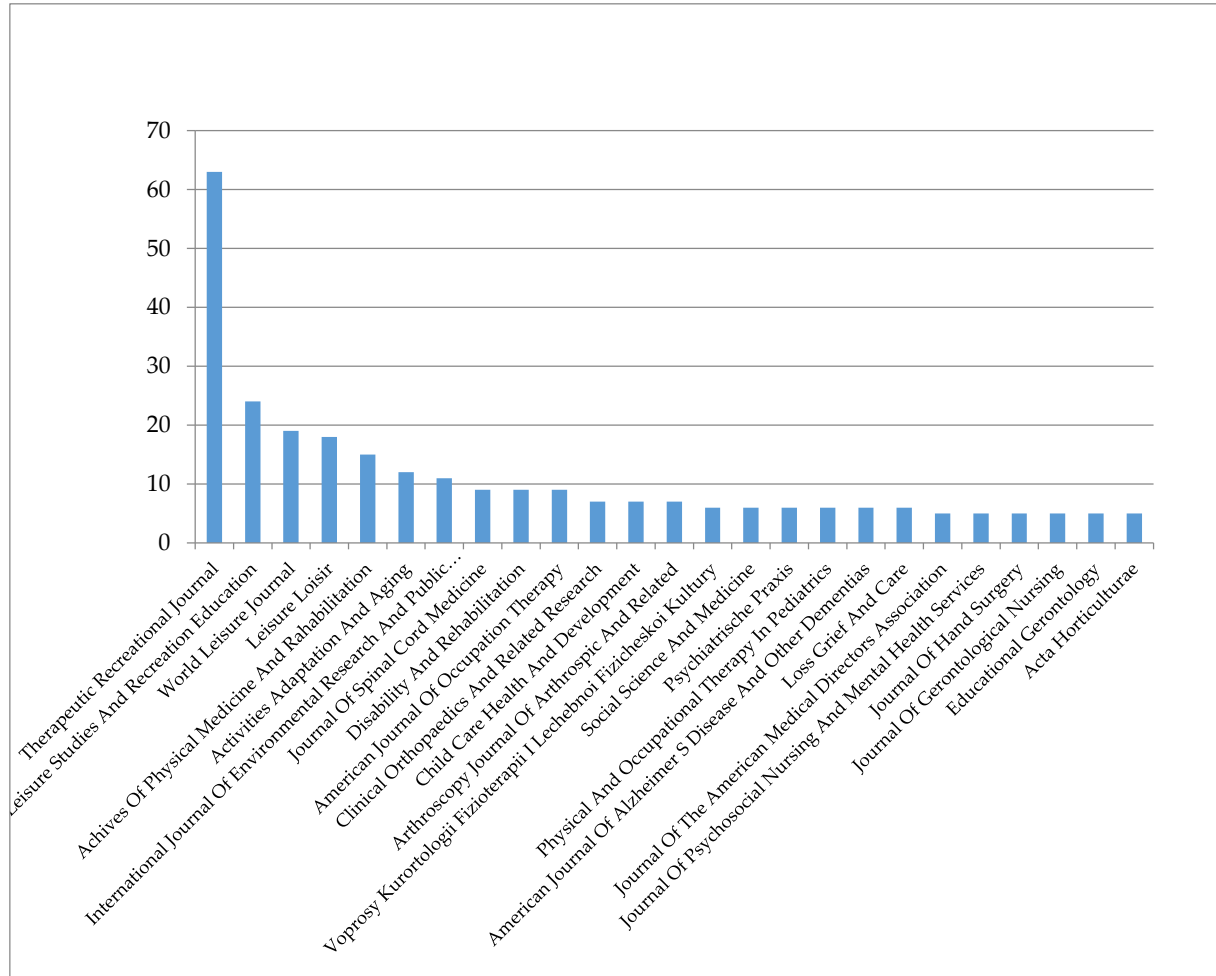
Grafik 6. Terapötik Rekreasyon ile İlgili En Fazla Çalışma Yapan Yazarların Dağılımı (*Scopus veritabanından alınmıştır*)

Grafik 6'da terapatik rekreasyon ile ilgili yapılan çalışmaların yazar ve yayın sayıları görülmektedir. Birinci sırada 18 çalışma ile Avustralya'da Wollongong Üniversitesi'nde görev yapan Lorna Moxham, sonrasında 15 çalışma ile yine aynı üniversitede görev yapan Christopher Patterson, 11 yayın ile Renee Brighton ve Dana Perlman, 10 yayın ile Susan Sumskis olduğu belirlenmiştir.

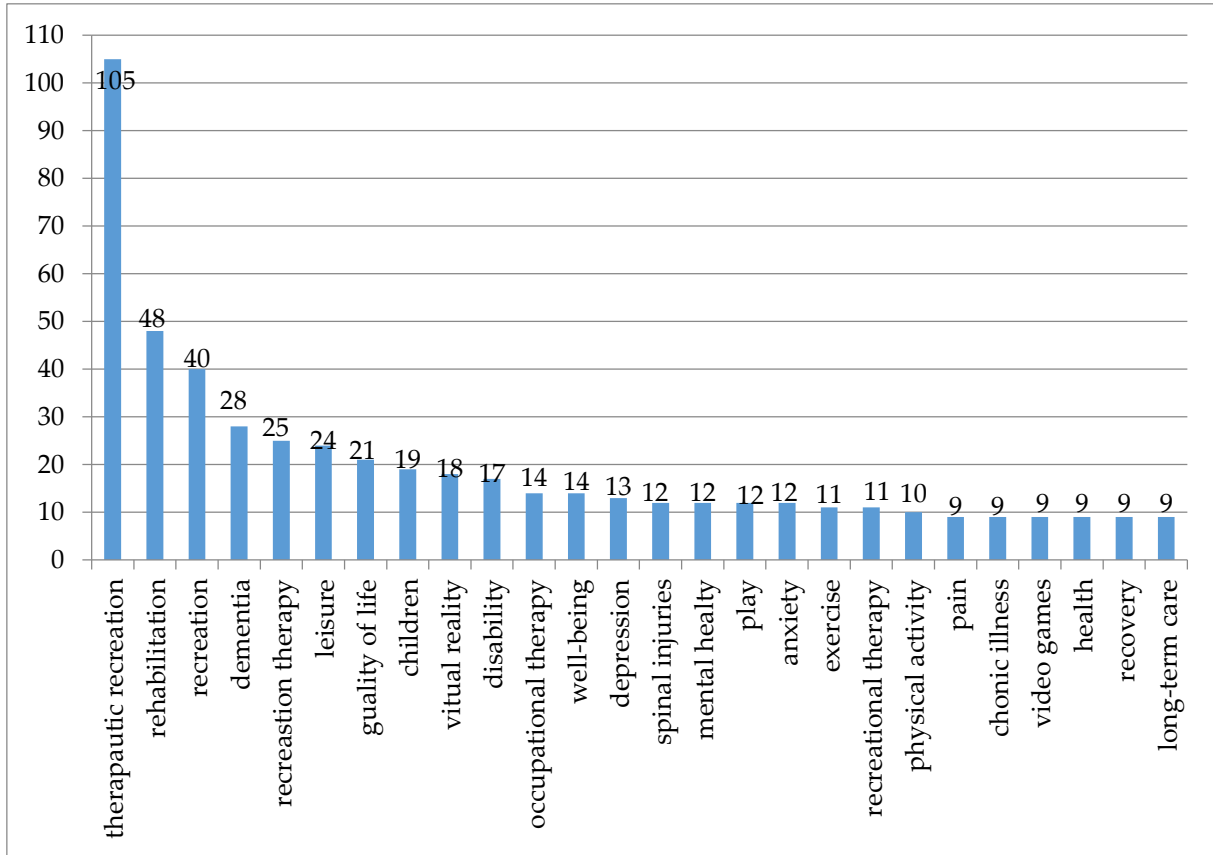
Şekil 4. Terapatik rekreasyon ile ilgili çalışmaların yazarlarına göre dağılımının bibliyometrik ağ analizi (Vosviewer programından alınmıştır)

Terapatik rekreasyon konusunda çalışma yapan toplam 160 yazar bulunmaktadır. Şekil 4.'de görülen 4 küme kapsamında daire büyüklükleri yazarların yayın sayılarını, daire renklerinin aynı renkte olması yazarların birbirleriyle çalışmalarının olduğunu göstermektedir.

Grafik 7. Terapatik rekreasyon ile ilgili en fazla yapılan çalışmaların dergilere göre dağılımı (*Scopus veritabanından alınmıştır*)

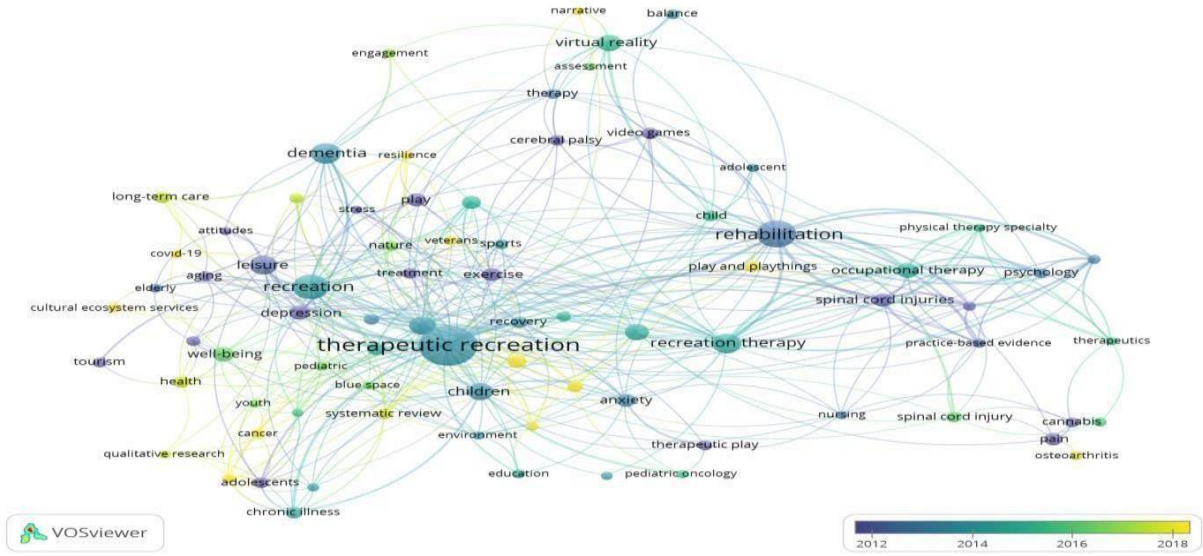
Grafik 7'de ilk sırada yer alan ABD'de yayınlanan "Therapeutic Recreational Journal" isimli derginin 63 yayın ile en çok yayın yapan dergi olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu dergiyi 24 yayınlı "Scholar: A Journal of Leisure Studies and Recreation Education", 19 yayınlı "World Leisure Journal", 18 yayınlı "Leisure Loisir" ve 15 yayınlı "Archives of Physical Medicine and Rehabilitation" dergileri takip etmektedir. Grafik 7'de, en fazla yayının tıp alanında olduğu ancak genel olarak en çok yayının sosyal bilimler dergilerinde olduğu görülmektedir.

Grafik 8. Terapatik rekreasyon ile ilgili çalışmalarda en fazla kullanılan anahtar kelimelere göre dağılımı (*Scopus veritabanından alınmıştır*)

Grafik 8'de, terapatik rekreasyon ile ilgili yapılan çalışmalarda en fazla kullanılan anahtar kelimenin "therapeutic recreation" olduğu belirlenmiştir. Bunu takiben sırasıyla "rehabilitation", "recreation", "dementia" ve "recreation therapy" anahtar kelimelerinin geldiği görülmüştür.

Şekil 5.'de terapatik rekreasyon ile ilgili yapılan çalışmalarda kullanılan anahtar kelimelerin, çalışmaların yazarlarına, çalışmaların yapıldığı kurumlara ve çalışmaların yapıldığı ülkelere göre dağılımları Vosviewer programında kullanılan veri görselleştirme tekniği ile hazırlanan görsel ağ analizleri sunulmuştur.

Şekil 5. Terapatik rekreasyon ile ilgili çalışmalarda yer alan anahtar kelimelere göre dağılımının bibliyometrik ağ analizi (Vosviewer programından alınmıştır)

Terapatik rekreasyon ile ilgili yapılmış çalışmalarda toplamda 2411 anahtar kelime bulunmaktadır. Şekil 5’deki görsel ilişkiye görüldüğü üzere, dairenin büyüklüğü anahtar kelimenin kullanım sıklığını, daire renkleri anahtar kelime kullanımlarının beraber kullanımlarını, daire aralarındaki çizgiler ise anahtar kelimeler arasındaki ilişkileri belirtmektedir. Görselde terapatik rekreasyon ile ilgili çalışmalarda en fazla kullanılan 5 kelimenin therapeutic recreation (terapatik rekreasyon), rehabilitation (rehabilitasyon), recreation (rekreasyon), dementia (bunama), recreation therapy (rekreasyon terapisi) olduğu görülmektedir.

4.SONUÇ

Bibliyometrik analiz çalışmalarının yapılması konu alanında yayımlanan akademik araştırmaların artarak ilerlemesi ve bunun yanında farklılık kazanması bakımından önemli görülmektedir. Bu çalışmada rekreasyon dışında farklı alanlarda da oldukça fazla kullanılan bibliyometrik analiz yöntemi kapsamında görsel haritalama yöntemi kullanılarak terapatik rekreasyonla ilgili yayımlanmış çalışmaların gelişimi ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

Yapılan bibliyometrik analiz sonucunda, terapatik rekreasyon (therapeutic recreation) ile ilgili uluslararası alanyazında gerçekleştirilen çalışmaların tamamına ulaşılmıştır. Uluslararası yazında terapatik rekreasyon ile ilgili çalışmaları analiz etmek için yapılan araştırma sonucunda konu ile ilgili yayınların 1933 ve 2021 yılları arasında gerçekleştiği belirlenmiştir. Sonuçlara göre terapatik rekreasyon alanında yapılan çalışmalar 2020 yılında 67 yayınlı en yüksek seviyeye ulaşmıştır. En çok yayın yapan araştırmacıların Avustralya’da bulunan Wollongong Üniversitesi’nde bulunduğu belirlenmiştir. Terapatik rekreasyon konusunda çalışma yapan toplam 160 yazar bulunmaktadır ve en fazla yayın yapan yazarın 18 yayınlı Lorna Moxham olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, en fazla yayını olan ülkenin 467 yayınlı Amerika Birleşik Devletleri olduğu görülmüştür.

Çalışma sonucuna göre, terapatik rekreasyon ile ilgili yapılmış çalışmaların konu alanlarına göre en fazla tıp alanında yapıldığı belirlenmiştir. Bu durumun sebebinin, "terapi" kelimesinin sağlık anlamına gelmesi ve tıp literatüründe daha yaygın bir şekilde kullanılmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Analiz sonuçlarına göre, en fazla yayın yapan kurumun Wollongong Üniversitesi olduğu belirlenmiştir, bu üniversitenin 19 yayını ilk sırada yer aldığı tespit edilmiştir. Ayrıca, en çok yayın yapan yazarların da aynı üniversitede görev yaptıkları görülmüştür. Terapatik rekreasyon konusunda en fazla yayını olan ülkenin Amerika Birleşik Devletleri olduğu, yayınların en çok İngilizce dilinde yapıldığı belirlenmiştir. Yayınların en çok İngilizce dilinde olmasının yayınların uluslararası olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Yayımlanan çalışmalarda en çok kullanılan anahtar kelimenin "therapeutic recreation" olduğu belirlenmiştir. Bu sonucun çıkması çalışma kapsamında aranan kelimenin de aynı olmasıyla bağlantı olduğundan kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Çalışmanın terapatik rekreasyonla ilgilenen araştırmacılar için, araştırma bulgularını inceleyerek konu hakkında bilgi edinme ve erişim sağlama, yazarlar arasında işbirliği yapma ve metodolojik açıdan tasarım oluşturma gibi faydalar sağlayacağı düşünülmektedir. Çalışmanın, ileride yapılacak diğer araştırmalara yol gösterici olmasının yanı sıra, çalışmaların yayın özelliklerinin incelenerek geliştirilmesine de katkı sağlaması önemlidir. Ayrıca, terapatik rekreasyon çalışmalarının içeriğinin belirlenmesi ve araştırılması sonucunda elde edilen verilerin niteliksel bir yaklaşımla alan yazınına katkıda bulunabileceği düşünülmektedir.

5. SINIRLIKLAR VE ÖNERİLER

Terapatik rekreasyon alanında yapılacak çalışmaların konu zenginliği açısından farklı disiplinlerde çalışılabilir. Bu çalışma kapsamında yalnızca Scopus'ta taranan çalışmalar değerlendirmeye alınmıştır. Bu açıdan farklı veri tabanları kullanılarak bibliyometrik analiz yapılabilir.

Yazar Katkıları

Yazarlar araştırmanın tüm süreçlerine eşit derecede katkı sağlamıştır.

Etik Beyan

Çalışmada bilimsel araştırma ve yayın etiği kurallarına uyulmuştur.

Çıkar Çatışması

Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Al, U. (2012). Avrupa Birliği ülkeleri ve Türkiye'nin yayın ve atıf performansı. *Bilig*, 62, 1–20.
- Austin, D. R. (2004). Therapeutic recreation: A long past, but a brief history. *Palaestra*, 20(1), 37-44.
- Austin D. R., & Crawford M. E. (2001). *Therapeutic recreation: An introduction* (3rd Ed.). Boston: Allyn & Bacon.
- Bunt, G. C, Muehlbach, B., & Moed, C. O. (2008). The therapeutic community: An international perspective. *Sunstance Abuse*, 29(3), 81-87. <https://doi.org/10.1080/08897070802218844>
- Carter, M. J., Van Andel, G. E., & Robb, G. M. (2003). *Therapeutic recreation: A practical approach* (3rd Ed.). Prospect Heights, Ill.: Waveland Press, Inc.
- Çetiner, H. (2020). Sağlık rekreasyonu kapsamında terapatik rekreasyon uygulamaları. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 6(4), 405-411. <https://doi.org/10.31771/jrtr.2019.42>
- Çetinkaya, G. (2011). Türkiye'de rekreasyon alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi (1985-2010 dönemi). *e- Journal Of New World Sciences Academy Sports Sciences*, 2B0062, 6(1),13- 24.
- Diodato, V. P. (2012). *Dictionary of bibliometrics*. London, New York: Routledge
- Ellegaard, O., & Wallin, J. A. (2015). The bibliometric analysis of scholarly production: How great is the impact?. *Scientometrics*, 105(3), 1809–1831. <https://doi.org/10.1007/s11192-015-1645-z>

- Johnson C. D. (1999). Therapeutic recreation treats depression in the elderly. *Home Health Care Services Quarterly*, 18(2), 79–90. https://doi.org/10.1300/j027v18n02_05
- Kim, E. J., Kang, H. W., & Park, S. M. (2020). A meta-analysis on the effects of therapeutic recreation programs for the elderly. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(20), 7367. <https://doi.org/10.3390/ijerph17207367>
- Polat, C., Sağlam, M., & Sarı, T. (2013). Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi'nin bibliyometrik analizi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 27(2), 273-288.
- Pritchard, A. (1969) Statistical bibliography or bibliometrics. *Journal of Documentation*, 25, 348-349.
- Scopus (2023). Retrieved from <https://www.scopus.com/results/results.uri?sort=plf-f&src=s&st1=%27%27therapautic+recreation%27%27&sid=98fe761aa4f5bc134389fb54e51b5232&sot=b&sdt=b&sl=41&s=TITLE-ABS>, Erişim tarihi: 31.05.2023.
- Sengupta, I. N. (1992). Bibliometrics, informetrics, scientometrics and librametrics: An overview. *Libri*, 42(2), 75-98. <https://doi.org/10.1515/libr.1992.42.2.75>
- Shank, J. V., & Coyle C. (2002). *Therapeutic recreation in health promotion and rehabilitation*. State College PA: Venture.
- Stephen, S. (2021). Impact of varied forms of therapeutic recreation program on blood pressure for the students at university level. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 12(3), 2740-2746.
- Temizkan, S. P., Çiçek, D., & Özdemir, C.(2015). Bibliometric profile of articles published on health tourism. *International Journal of Human Sciences*, 12(2), 394-415. <https://doi.org/10.14687/ijhs.v12i2.387>
- Türk Dil Kurumu (2023). *Terapi*, Retrieved from <https://sozluk.gov.tr/>
- Van Eck, N. J., & Waltman, L. (2021). *VOS viewer manual*. Leiden: Universiteit Leiden.
- Wallin J. A. (2005). Bibliometric methods: Pitfalls and possibilities. *Basic & Clinical Pharmacology & Toxicology*, 97(5), 261–275. https://doi.org/10.1111/j.1742-7843.2005.pto_139.x
- Wittig, G. R. (1978). Statistical bibliography. A historical footnote. *Journal of Documentation*, 34, 240-241. <https://doi.org/10.1108/eb026662>

Makale Geliş : 22.01.2024

Makale Kabul : 25.04.2024

Açık Erişim Politikası

Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır. <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.tr>